

[C. O. Helesen.]

strege, Væsensforskellen mellem Alkohol og andre Nydelsesmidler, som man undertiden vil sammenstille med Alkohol — ved de Ulykker, den Raahed, Elendighed, Forbrydelse, der erfaringsmæssigt alt for ofte følger med Alkoholnydelsen, ikke blot kan være en Fare for den paagældende selv, men en Fare, en Ulykke for andre, for hans Hjem, for det hele Samfund, da bør der gives fuld Frihed til Benyttelse af et saadant Initiativ og en saadan Bestemmelsesret og disses Anvendelse ud fra et samfundsmæssigt Synspunkt hilses med den største Tilfredshed, saa sandt det baade er en Samfundspflicht og i allerhøjeste Grad en Samfundsinteresse at beskytte de Tusinder af Mennesker, der endnu trods de for Ædruelighedsarbejdet lykkeligvis vundne Fremskridt uskyldigt lider under andres Alkoholmisbrug.

Dette er i største Korthed det foreliggende Lovforslags bærende Tanke, og Stillingen til denne Tanke bør være afgørende ogsaa for Stillingen til Lovforslaget, thi de, der virkelig er enige herom, vil utvivlsomt ogsaa kunne blive enige om Forslagets Enkeltheder, hvormed der, saaledes som jeg allerede sagde ved Forelæggelsen, naturligvis kan forhandles. Meninger og Ønsker er jo med Hensyn til dette Spørgsmaal forskellige i Befolkningen, ikke blot blandt dem, der ellers slutter sig til samme Parti, men navnlig ogsaa i Landets forskellige Egne og Dele. Dette sidste finder f. Eks. allerede nu sit Udtryk deri, at i de sjællandske Amter er — eller rettere var i 1925, for hvilket Aar den sidste offentlige Beretning foreligger — af Sognekommuner 54,9 pCt. uden Alkoholudskænkning og kun 2 pCt. uden baade Udsalg og Udskænkning. I de fynske Amter var af Sognekommuner 55,5 pCt. uden Udsænkning og kun 1,2 pCt. uden baade Udsalg og Udsænkning. I de østjydske Amter, Randers, Aarhus, Skanderborg og Vejle Amter, var Tallene henholdsvis 68,6 og 15,3, for de nordjydske Amter, Hjørring, Thisted og Aalborg Amter, 77,7 pCt. og 37,1 pCt., i de vestjydske Amter, Ribe, Ringkøbing og Viborg Amter, 82,3 og 37,5 pCt. I Ringkøbing Amt, Landets tørreste Amt, var 91,1 pCt. af Sognekommunerne uden Udsænkning af stærke Drikke og 55,6 pCt., altsaa over Halvdelen, uden baade Udsalg og Udsænkning.

Saaledes som Stillingen derfor er med Hensyn til dette Spørgsmaal, er det formentlig velbegrunderet, saaledes som det foreliggende Forslag gør det, at give Adgang dels til en umiddelbar Afgørelse af selve

Sagen, altsaa en umiddelbar Afstemning om denne, fordi dette er en Sag, der skiller Partierne, og dels til Anvendelsen af Folkeinitiativet og den folkelige Selvbestemmelsesret i hver af de tre politiske Enheder, hvori vort Samfund er organiseret, hvorved der kan tages Hensyn til og finde en Tilpasning Sted af Forholdene efter Stemninger og Ønsker i Landets forskellige Egne. Det er derfor, Forslaget gaar ud paa at gennemføre en saadan Bestemmelsesret i disse tre politiske Enheder: Kommune, Amt og Stat.

I Forslagets Kapitel II er Initiativ og Bestemmelsesret foreslaaet anerkendt for Kommunerne. Historisk kan Spirerne til en saadan lokal Bestemmelsesret i vor Lovgivning føres tilbage dels til § 9 i Tillæget til Næringsloven af 23. Maj 1873, der paa Grundlag af de indhøstede Erfaringer gav Byraadene Ret til at begrænse den fri Beværternæring, man i Købstæderne indførte ved Næringsloven af 1857 trods den daværende Indenrigsminister A. F. Kriegers Advarsel mod — som Krieger udtrykte det — „Friheden til at strø Brændevin“, og dels til §31 i Landkommunalloven af 6. Juli 1867, der gav Sogneraadene Ret til at blive hørt angaaende Næringsadkomster, ogsaa paa Beværtning og Handel med stærke Drikke.

Paa Grundlag af denne sidste Bestemmelse groede som bekendt den første Kommuneafstemning ud af en praktisk Trang til en saadan Afgørelsesmaade, idet et nordjydsk Sogneraad den 16. Januar 1907 foranstaltede en Kommuneafstemning som vejledende for Sogneraadets Erklæring om en Udsækningsbevilling. Senere er jo Udviklingen ført videre, først ved Beværterloven af 10. Maj 1912 og senere ved Beværterloven af 29. Marts 1924, dog saaledes, at der som bekendt efter den gældende Lovgivning for det første, navnlig i Modsætning til, hvad der her foreslaas, er Adgang til for en Centralmyndighed, Overbevillingsnævnet, i visse Tilfælde at paatvinge en Kommune et Udsækningssted, selv om baade Flertallet af Kommunens Beboere og Sogneraad og Amtsraad har udtalt sig derimod, hvilket, da den stedlige Befolknings Ønsker i denne Sag formentlig bør gaa forud for formodede eller virkelige Ønsker hos eventuelle tilrejsende, formentlig er urimeligt. Her turde være et af de Omraader, hvor Centralisation uden Betænkning kan afløses af Decentralisation, der ogsaa paa andre Omraader turde være ønskelig i vort Samfundsstyre. Det turde ikke være uforstaaeligt, at f. Eks. jydske Vælgere og jydske Kommuneraad ikke nøjes med at hilse med et lunt Smil det Budskab,